

АКТУАЛЬНІСТЬ ОХОРОНИ ТА ГІГІЄНИ ГОЛОСУ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА

Т.А.Кисляк, старший викладач кафедри сценічного мистецтва,
заслужена артистка України

Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: охорона голосу, гігієна голосу, соліст-вокаліст, сценічна майстерність, голосовий апарат, діапазон і тембр голосу.

В умовах сьогодення характерними є додаткові навантаження на голосовий апарат людини, а особливо представників голосомовних професій (лекторів, дикторів, вчителів, співаків, акторів та ін.). Професійна діяльність співака, актора, режисера, продюсера характеризується зростанням напруження у психологічному, соціальному, медико-біологічному аспектах, що ускладнюється ескалацією стресових факторів. Як зазначають Я. Драган та Н. Джичка у своїй статті «Виявлення патології голосу на основі статистичної обробки голосних звуків україномовних дикторів», за даними ВООЗ, щорічно у 5 % жителів планети виникають захворювання голосового апарату, викликані неправильним володінням голосовим апаратом. Значні навантаження на голос у процесі професійного його використання підвищують вимоги щодо голосового апарату, відповідно, загострюється проблема збереження здорового голосу і пошуків раціональних шляхів його відновлення. Передусім, у процесі розвитку співочого голосу студента, майбутнього актора-співака, в процесі фахової підготовки слід спиратися на знання анатомії та фізіології голосового апарату, які допоможуть зрозуміти складний процес голосоутворення, порушень голосової функції та засоби їх запобігання. Безперечно, спів – складний фізіологічний процес, який поєднує в собі злагоджену роботу всього голосового апарату та організму людини. Тому при неповному дотриманні правил охорони та гігієни голосу може призвести до важких наслідків аж до втрати голосу. На жаль, станом на сьогодні відводиться недостатньо годин темі «Охорона голосу. Гігієна голосу співака, актора», що викликає певну поверховість у їх вивченні студентами. Дослідженням голосового апарату займалися вчені-практики, лікарі, викладачі: А. Верещагіна, Л. Марченко та інші. Питанням професійного становлення і охорони голосу присвячено наукові дослідження Л. Дмитрієвої, А. Менабені та інших [1; 3; 5], Також роботу голосового апарату та теорії голосоутворення досліджували у своїх працях В. Ємельянов, М. Печенюк, В. Русецький. Проблематиці охорони та гігієни голосу присвячували свої праці О. Апраксина, Л. Дмитрієв, Д. Люш, Г. Стулова, А. Стрельнікова. Питання теорії гігієни голосу висвітлено у працях: О. Орлова, А. Єгорова [4; 5]. Теоретичні основи вокальної підготовки майбутніх педагогів-музикантів, де звертається увага на

питання охорони та гігієни голосу, окреслюють у своїх дослідженнях Л. Василенко, Л. Гавриленко, О. Прядко, Г. Стасько, Ю. Юцевич [2; 5]. Але у цих дослідженнях проблема охорони та гігієни голосу у процесі підготовки фахівців не є предметом наукових досліджень. Щоб уникнути ускладнень та зберегти голосовий апарат від різного роду порушень студент, як майбутній актор, має дотримуватися правил загальної та індивідуальної гігієни організму співака, а також режиму роботи системи голосового апарату, дотримуватися здорового способу життя тощо. Як підкреслював С.П.Юдін: «Співак повинен жити з деякою обачливістю, не забувати, що він перш за все співак! Певний режим повинен супроводжувати його у житті та роботі» [3; 5]. Здатність голосу передавати найтонші відтінки почуттів і думок цінується й використовується в акторській діяльності. Відомий актор Т. Сальвіні на запитання, що він вважає найголовнішим для актора, впевнено відповів: «Голос, голос і ще раз голос!» [1; 4].

Таким чином, у процесі фахової підготовки майбутніх фахівців зі сценічного мистецтва особливу увагу варто приділяти гігієні та охороні голосу. Про це потрібно наголошувати вже від початку підготовки студентів і періодично акцентувати під час занять. Адже голос і художнє слово даровані людині природою для висловлення думок і почуттів. Для цього майбутнім фахівцям необхідно усвідомити сутність процесу утворення голосу (як у стані мовлення, так і під час співу), вивчити будову голосового апарату та функцію кожної його частини, з'ясувати взаємодію цих частин, а також розуміти як правильно користуватися своїм голосом, знати режим голосу. Як підкреслював Г. Панофка у своїй праці «Мистецтво співу»: «Співочий голос - це інструмент, формування якого залежить від індивідуальних здібностей кожної людини, від різних органів людини, голос повинен бути виявленням душі та розуму справжнього артиста» [4; 5].

Список використаних джерел

1. Хоменко А.Б. Коробка В.І., Крутько Н.В., Курсон В.М. Постановка голосу. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів і вчителів музики шкіл різного типу. Ніжин: Видавництво НДУ імені М.Гоголя, 2011. 245 с.
2. Локарева Г.В., Гринь Л.О. Вокальне мистецтво в професійній підготовці актора музично-драматичного театру: теорія та практика: монографія. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2014. 328 с.
3. Голос людини і вокальна робота з ним: монографія / Автор. колектив: Г.Є.Стасько, О.Д.Шуляр, М.Ю. Сливоцький та ін. Івано-Франківськ: вид-во ПНУ імені В.Стефаника, 2010. 769 с.
4. Люш Д.В. Розвиток і охорона співацького голосу. Київ: Музична Україна, 1988. 138 с.
5. Юцевич Ю.Є. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу. Навчально-методичний посібник. Київ, 1998. С. 143-144.